

แผนการใช้ที่ดินตามล

ตำบลสร้างนกทา

อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดิน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสมรักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	
แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567-2571	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1
คณะผู้จัดทำ	9-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดอุบลราชธานี (ปี พ.ศ.2536-2565)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565	2-11
3-1	สมบัติดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567-2571	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-10

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-4
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-7
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565	2-12
3-1	แผนที่ทรัพยากรดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	4-4
6-1	แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	6-8
7-1	แผนที่การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ	7-5

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้ (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และ ศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวาง กรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้อง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิด การใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่าง ยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการ ดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่าง เหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและ ที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐาน ของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ
- 3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

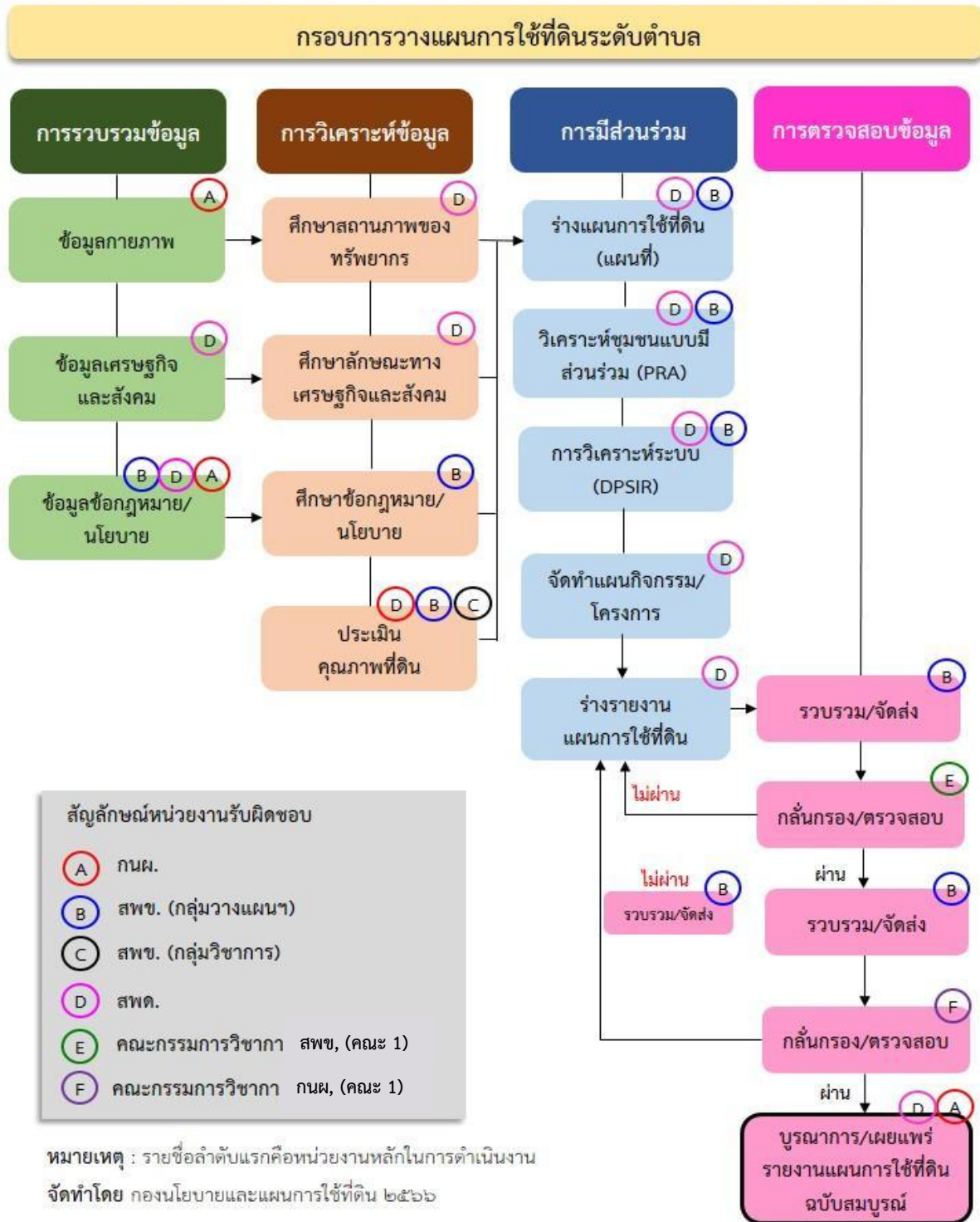
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล (แสดงดังรูปที่ 1-1)

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“สร้างนกาพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ แก้ไขชีวิตความเป็นอยู่ ฟื้นฟูวัฒนธรรม น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” (ที่มา: นายชลิต เฟื่องฟู ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกา 2566)

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

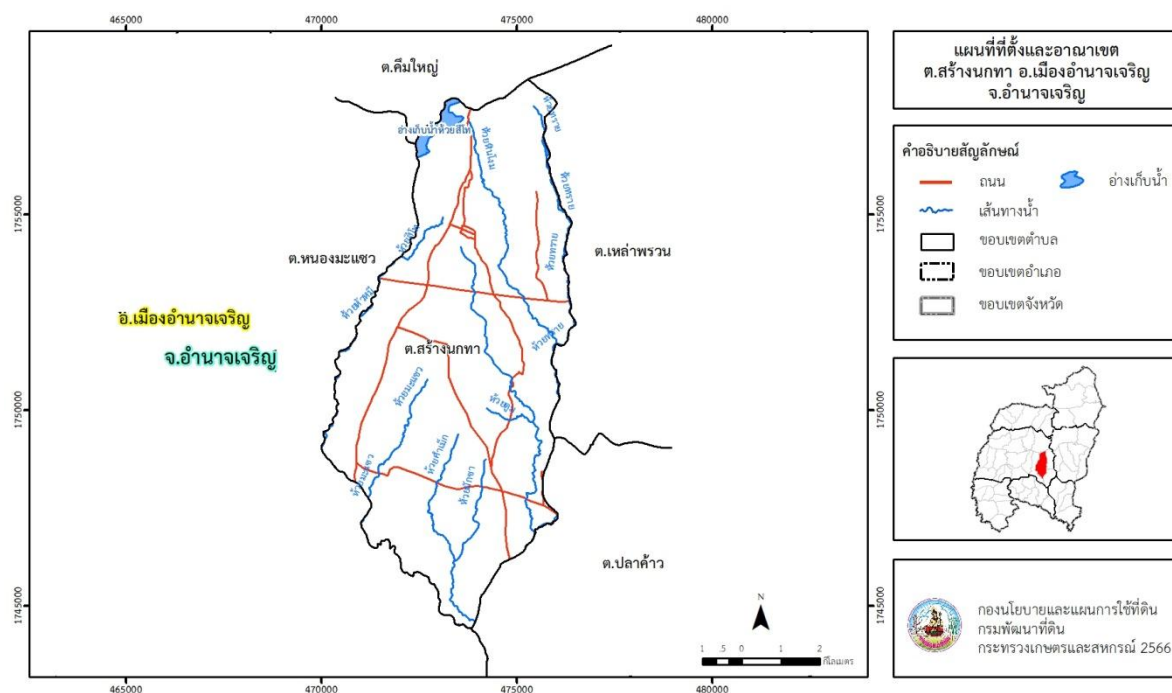

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมืองอำนาจเจริญ มีเนื้อที่ประมาณ 57 ตารางกิโลเมตร หรือ 35,412 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (แสดงดังรูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลคึมใหญ่ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองมะแซว ตำบลปลาค้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเหล่าพรวน ตำบลปลาค้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองมะแซว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 2-1 แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสร้างนกทา	หมู่ที่ 9 บ้านดอนหวาย
หมู่ที่ 2 บ้านบาก	หมู่ที่ 10 บ้านนาเพียง
หมู่ที่ 3 บ้านขาม	หมู่ที่ 11 บ้านน้ำคำพัฒนา
หมู่ที่ 4 บ้านคำมะโค้ง	หมู่ที่ 12 บ้านโนนดู่
หมู่ที่ 5 บ้านโนนดู่	หมู่ที่ 13 บ้านสร้างนกทา
หมู่ที่ 6 บ้านคำพะโอ	หมู่ที่ 14 บ้านหินโงม
หมู่ที่ 7 บ้านบ่าตัว	หมู่ที่ 15 บ้านโคกยาว
หมู่ที่ 8 บ้านหนองแฝก	หมู่ที่ 16 บ้านนาหกลีบ

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด และพื้นที่สูงเป็นพื้นที่บางส่วนของภูสิงห์-ภูผาผึ้ง เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำมูล มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท ห้วยคำเม็ก ห้วยแซว ห้วยตุม ห้วยทราย ห้วยผักชา ห้วยมะแซว เป็นต้น

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,665.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 122 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 327.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่มิถุนายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนเมษายน (แสดงดังตารางที่ 2-1 และแสดงดังรูปที่ 2-2)

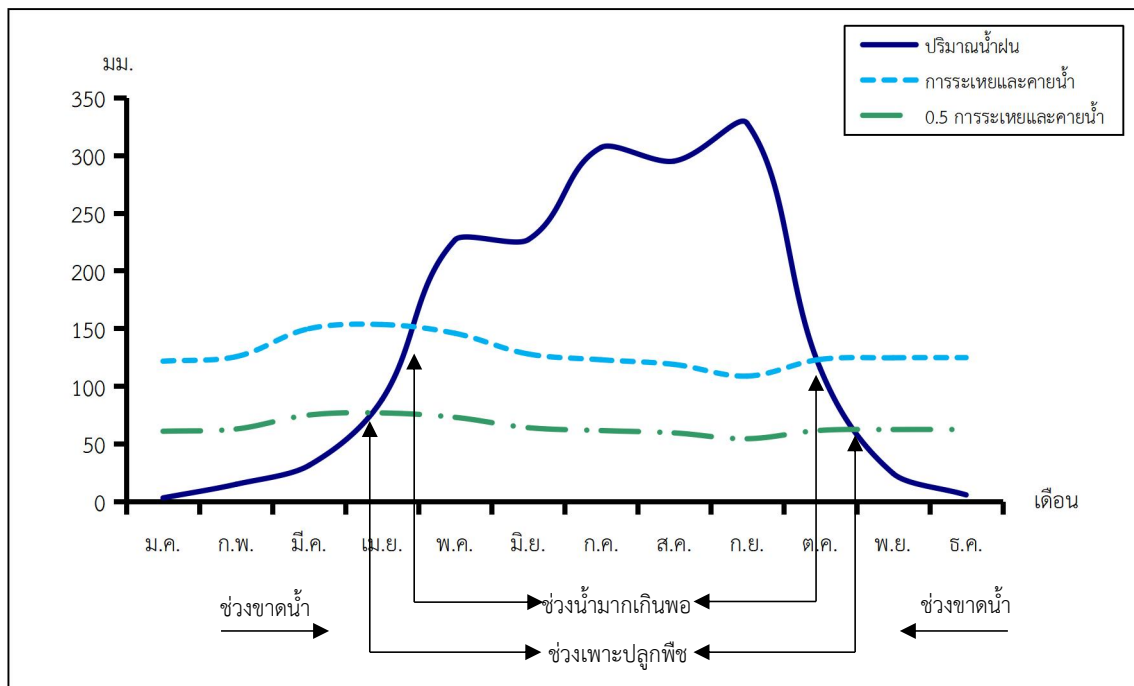
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	18.1	32.1	24.6	65.0	3.0	0.8	121.5	3.0
ก.พ.	20.0	34.0	26.5	63.0	14.8	1.9	125.4	14.4
มี.ค.	23.0	35.8	29.0	63.0	31.2	4.4	149.7	29.6
เม.ย.	24.5	36.4	30.0	66.0	88.3	7.3	153.3	75.8
พ.ค.	24.9	35.0	29.3	74.0	226.7	15.7	145.7	144.5
มิ.ย.	25.0	33.9	28.8	77.0	226.8	17.0	127.8	144.5
ก.ค.	24.6	32.8	28.1	79.0	306.8	19.5	122.8	155.7
ส.ค.	24.5	32.3	27.9	81.0	295.0	20.7	118.7	154.5
ก.ย.	24.1	32.1	27.6	82.0	327.8	19.9	108.6	157.8
ต.ค.	22.8	32.3	27.1	77.0	115.5	10.3	123.1	94.2
พ.ย.	21.1	32.3	26.2	71.0	24.2	3.4	124.5	23.3
ธ.ค.	18.7	31.2	24.3	67.0	5.6	0.9	124.6	5.5
เฉลี่ย	22.6	33.4	27.5	72.1	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,665.7	121.8	1,545.7	1,002.8

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้ (แสดงดังตารางที่ 2-2 และแสดงดังรูปที่ 2-3)

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,730 ไร่ หรือร้อยละ 7.72 ของพื้นที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 27,297 ไร่ หรือร้อยละ 76.62 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 24,176 ไร่ หรือร้อยละ 68.27 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่ และนาข้าว+แดงโม

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 1,661 ไร่ หรือร้อยละ 4.69 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง/ยางพารา และไร่ร้าง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,267 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ยางพารา/กล้วย และไม้ปลูกเพื่อการค้า

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 119 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลผสม มะม่วงหิมพานต์ แก้วมังกร และลำไย

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

6) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,136 ไร่ หรือร้อยละ 6.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ และป่าผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 716 ไร่ หรือร้อยละ 2.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ และคลองชลประทาน

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,533 ไร่ หรือร้อยละ 7.14 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุงหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่หินโผล่ พุงหญ้าธรรมชาติ ที่ทิ้งขยะ เหมืองเก่า และบ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,730	7.72
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,447	4.09
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	1,238	3.50
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	45	0.13
A	พื้นที่เกษตรกรรม	27,297	77.08
A100	นาร้าง	42	0.12
A101	นาข้าว	24,126	68.13
A101+A220	นาข้าว+แตงโม	8	0.02
A200	ไร่ร้าง	4	0.01
A202	ข้าวโพด	8	0.02
A203	อ้อย	367	1.04
A204	มันสำปะหลัง	1,277	3.61
A204/A302	มันสำปะหลัง/ยางพารา	5	0.01
A302	ยางพารา	612	1.73
A303	ปาล์มน้ำมัน	211	0.60
A304	ยูคาลิปตัส	423	1.19
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	4	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	17	0.05
A401	ไม้ผลผสม	35	0.10
A407	มะม่วง	45	0.13
A408	มะม่วงหิมพานต์	19	0.05
A411	กล้วย	4	0.01
A413	ลำไย	5	0.01
A422	มะนาว	3	0.01

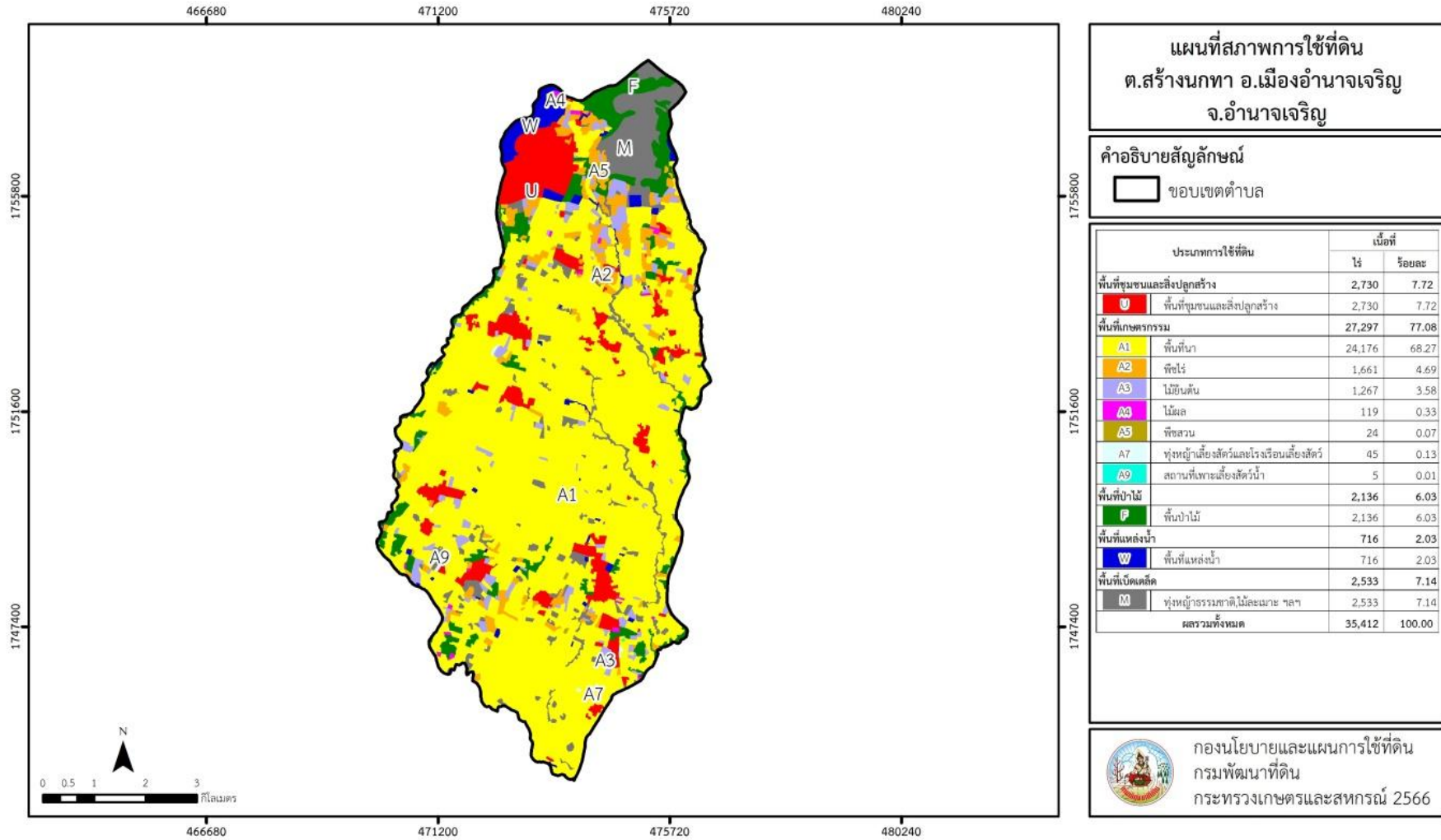
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A426	แก้วมังกร	8	0.02
A502	พืชผัก	24	0.07
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	18	0.05
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	24	0.07
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	3	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	5	0.01
F	พื้นที่ป่าไม้	2,136	6.03
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	1,356	3.83
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	780	2.20
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,533	7.14
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	36	0.10
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,307	3.69
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	21	0.06
M403	ที่ดินโผล่	1,117	3.15
M405	พื้นที่ถม	16	0.04
M701	ที่ทิ้งขยะ	36	0.10
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	716	2.03
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	92	0.26
W201	อ่างเก็บน้ำ	395	1.12
W202	บ่อน้ำในไร่นา	229	0.65
ผลรวมทั้งหมด		35,412	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสร้างนกทา มีประชากรรวม 6,530 คน แบ่งเป็นชาย 3,243 คน เป็นหญิง 3,287 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 115.25 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,960 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,844 ครัวเรือน หรือร้อยละ 94.08 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 116 ครัวเรือน หรือร้อยละ 5.92 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (แสดงดังตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และแสดงดังรูปที่ 2-4)

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสร้างนกทา	1,960	3,243	3,287	6,530
หมู่ที่ 1 สร้างนกทา	214	308	326	634
หมู่ที่ 2 บาก	124	207	247	454
หมู่ที่ 3 ขาม	45	75	78	153
หมู่ที่ 4 คำมะเค็ง	145	236	230	466
หมู่ที่ 5 โนนคู่	125	217	217	434
หมู่ที่ 6 คำพะโอ	96	173	168	341
หมู่ที่ 7 บำตัว	203	354	343	697
หมู่ที่ 8 หองแฝก	171	304	296	600
หมู่ที่ 9 ดอนหวาย	93	154	166	320
หมู่ที่ 10 นาเพียง	68	124	112	236
หมู่ที่ 11 น้ำคำพัฒนา	150	210	229	439
หมู่ที่ 12 โนนคู่	101	163	160	323
หมู่ที่ 13 สร้างนกทา	116	188	211	399
หมู่ที่ 14 หินโงม	143	260	248	508
หมู่ที่ 15 โคกยาว	76	131	130	261
หมู่ที่ 16 นาหกลีบ	90	139	126	265

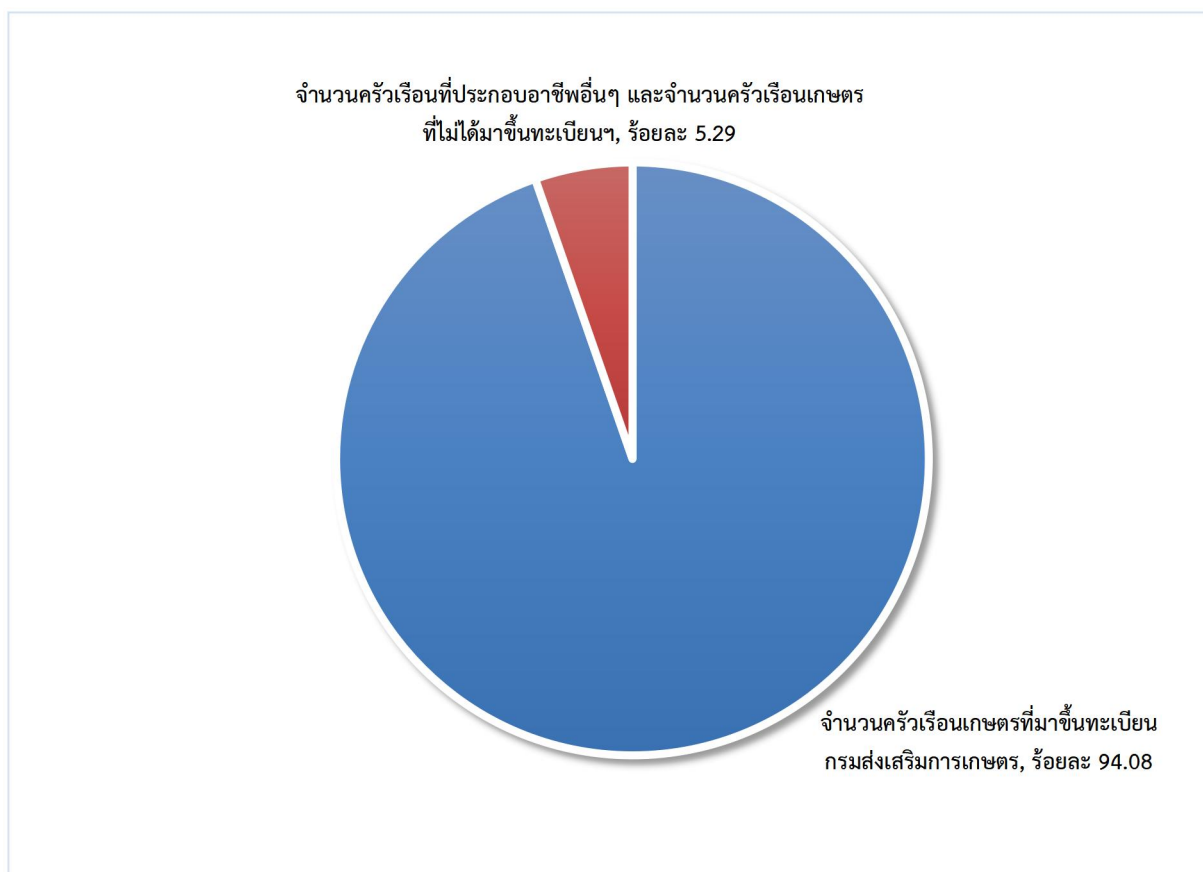
ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,960	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,844	94.08
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	116	5.29

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลสร้างนกทา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,960 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.07 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลสร้างนกทาส่วนใหญ่ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ ปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์

การประกอบอาชีพ ในตำบลสร้างนกทาประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการทำนา ปลูกพืชไร่ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย

- อาชีพทำเกษตรกรรม ตำบลสร้างนกทาครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 1,844 ครัวเรือน โดยเกษตรกรปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ยางพารา มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์ สำหรับการเลี้ยงสัตว์พบว่าส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

กรมการพัฒนาชุมชน (2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 214,450 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 73,207 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 88,992 บาท รายจ่าย บุคคลเฉลี่ยปีละ 30,379 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 125,458 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 42,828 บาท (แสดงดังตารางที่ 2-5 และแสดงดังรูปที่ 2-5)

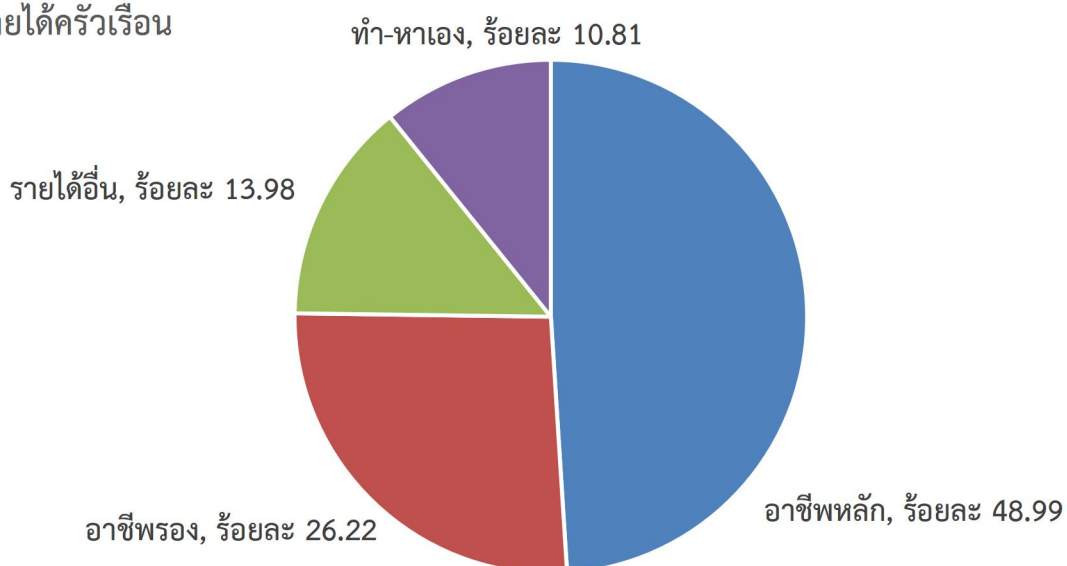
ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลสร้างนกทา	105,061	56,225	29,984	23,179	214,450	73,207	88,992	30,379
หมู่ที่ 1 สร้างนกทา	135,056	16,103	15,885	9,539	176,583	52,849	50,894	15,232
หมู่ที่ 2 บาก	39,895	42,989	64,547	24,305	171,737	59,327	107,519	37,143
หมู่ที่ 3 ขาม	181,026	26,128	16,272	9,231	232,656	76,895	113,667	37,568
หมู่ที่ 4 คำมะโค้ง	27,462	47,033	34,890	20,527	129,912	48,057	56,974	21,076
หมู่ที่ 5 โนนคู่	32,689	71,524	32,447	19,184	155,845	55,930	76,150	27,329
หมู่ที่ 6 คำพะโอ	73,582	44,373	19,836	44,657	182,448	66,798	105,836	38,749
หมู่ที่ 7 บำตัว	27,538	27,500	27,500	27,576	110,114	40,152	98,480	35,910
หมู่ที่ 8 หนองแฝก	130,223	42,438	18,308	7,382	198,352	65,446	74,045	24,431
หมู่ที่ 9 ดอนหวาย	74,415	38,047	22,737	34,289	169,488	49,987	111,388	32,852
หมู่ที่ 10 นาเพียง	238,833	26,667	18,250	14,333	298,083	109,724	179,000	65,890
หมู่ที่ 11 น้ำคำพัฒนา	437,905	192,000	58,429	33,848	722,181	241,494	111,612	37,323
หมู่ที่ 12 โนนคู่	67,451	41,070	30,704	17,775	157,000	53,335	103,873	35,287
หมู่ที่ 13 สร้างนกทา	35,906	82,326	32,496	14,972	165,700	51,965	79,789	25,022
หมู่ที่ 14 หินโงม	73,453	56,742	15,031	29,688	174,914	62,539	76,844	27,475
หมู่ที่ 15 โคกยาว	114,242	75,909	42,576	43,136	275,864	101,715	71,379	26,318
หมู่ที่ 16 นาหกลีบ	30,689	35,738	26,708	33,770	126,905	46,634	77,590	28,512

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

รายได้ครัวเรือน

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2565

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรทางกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบัน มีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตวนอุทยานภูสิงห์-ภูผาผึ้ง เนื้อที่ 2,546 ไร่
2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 8,353 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2A เนื้อที่ 827 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3A เนื้อที่ 399 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3B เนื้อที่ 679 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 897 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 7,844 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 24,766 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลสร้างนกทา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,665.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลสร้างนกทา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยคำเม็ก ห้วยแซว ห้วยตูม ห้วยทราย ห้วยผักชา ห้วยมะแซว ห้วยสีโท ห้วยหัวหมี่ และห้วยหินโงม

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลสร้างนกทา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการ จำนวน 27 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ พบหน่วยแผนที่ดิน ทั้งหมด 21 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Cni-lA ชุดดินซ่านี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 734 ไร่ หรือร้อยละ 2.07 ของพื้นที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Lah-sA ชุดดินละหานทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Nad-col-lsA/csub ดินนาคูนที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ ดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 101 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-pic,col-sA ดินหนองบุญนาที่มีศิลาแลงอ่อนและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 548 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของพื้นที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-pic-lsB ดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Sik-pic-silA ดินศิขรภูมิที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 624 ไร่ หรือร้อยละ 1.76 ของพื้นที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน St-sA ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,814 ไร่ หรือร้อยละ 10.77 ของพื้นที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 14 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Kg-mw,tkS-lsB ดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 373 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของพื้นที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsA หน่วยเชิงซ้อนของดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 596 ไร่ หรือร้อยละ 1.68 ของพื้นที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsB หน่วยเชิงซ้อนของดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,008 ไร่ หรือร้อยละ 8.49 ของพื้นที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-co/c-sA ดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนหยาบที่ขยับอยู่บนดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 370 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของพื้นที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Nu-lsA ชุดดินนาคู มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 223 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Nu-lsB ชุดดินนาคู มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Nu-Kg-lsA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินนาคู และชุดดินค้ำบง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 90 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของพื้นที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Nu-Kg-lsB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินนาคู และชุดดินค้ำบง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,273 ไร่ หรือร้อยละ 9.24 ของพื้นที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-slA/b ดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีค้ำบง มีเนื้อที่ 1,574 ไร่ หรือร้อยละ 4.45 ของพื้นที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-slB/b ดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีค้ำบง มีเนื้อที่ 15,396 ไร่ หรือร้อยละ 43.48 ของพื้นที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Pu-slB ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 96 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Pu-gm-slA/b ดินภูพานที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีค้ำบง มีเนื้อที่ 75 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Pu-Kg-mw, tks-lsB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพาน และดินค้ำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,678 ไร่ หรือร้อยละ 4.74 ของพื้นที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Pu-slC-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 302 ไร่ หรือร้อยละ 0.86 ของพื้นที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 2,069 ไร่ หรือร้อยละ 5.84 ของพื้นที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 331 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 6,498 ไร่ หรือร้อยละ 18.34 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินค้ำบง (Kg) ดินค้ำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Kg-mw) ดินค้ำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหยาบ (Kg-mw, tks) และปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 302 ไร่ หรือร้อยละ 0.86 ของพื้นที่ตำบล คือ หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพานกับที่ดินหินพื้นโล่ (Pu-RC)

รายละเอียดของสมบัติดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ (แสดงดังตารางที่ 3-1 และแสดงดังรูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอึดตัวของดิน (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Cni-lA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-6.5	<2	-	734	2.07
Kg-mw,tkS-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	373	1.05
Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	596	1.68
Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	3,008	8.49
Kmr-col/c-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	370	1.05
Lah-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	24	0.07
Nad-col-lsA/csub	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	101	0.29
Nbn-pic,col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	548	1.55
Ndg-pic-lsB	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	41	0.12
Nu-Kg-lsA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35/35-75	5.0-5.5/ 6.0-6.5	5.5-6.5/ 6.5-7.0	<2	-	90	0.25
Nu-Kg-lsB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35/35-75	5.0-5.5/ 6.0-6.5	5.5-6.5/ 6.5-7.0	<2	-	3,273	9.24
Nu-lsA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	223	0.63
Nu-lsB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	72	0.20
Ptc-gm-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,574	4.45
Ptc-gm-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	15,396	43.48

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pu-gm-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	75	0.21
Pu-Kg-mw,tkS-lsB	2-5	>150	ดี/ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35/35-75	5.0-6.5/ 6.0-6.5	4.5-5.0/ 6.5-7.0	<2	-	647	1.83
Pu-Kg-mw,tkS-lsB*	2-5	>150	ดี/ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35/35-75	5.0-6.5/ 6.0-6.5	4.5-5.0/ 6.5-7.0	<2	-	1,031	2.91
Pu-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	5	0.01
Pu-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	91	0.26
Pu-slC-RC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	261	0.74
Pu-slC-RC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	41	0.12
Sik-pic-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	624	1.76
St-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	3,814	10.77
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,069	5.84
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	331	0.93
รวมทั้งหมด											35,412	100.00

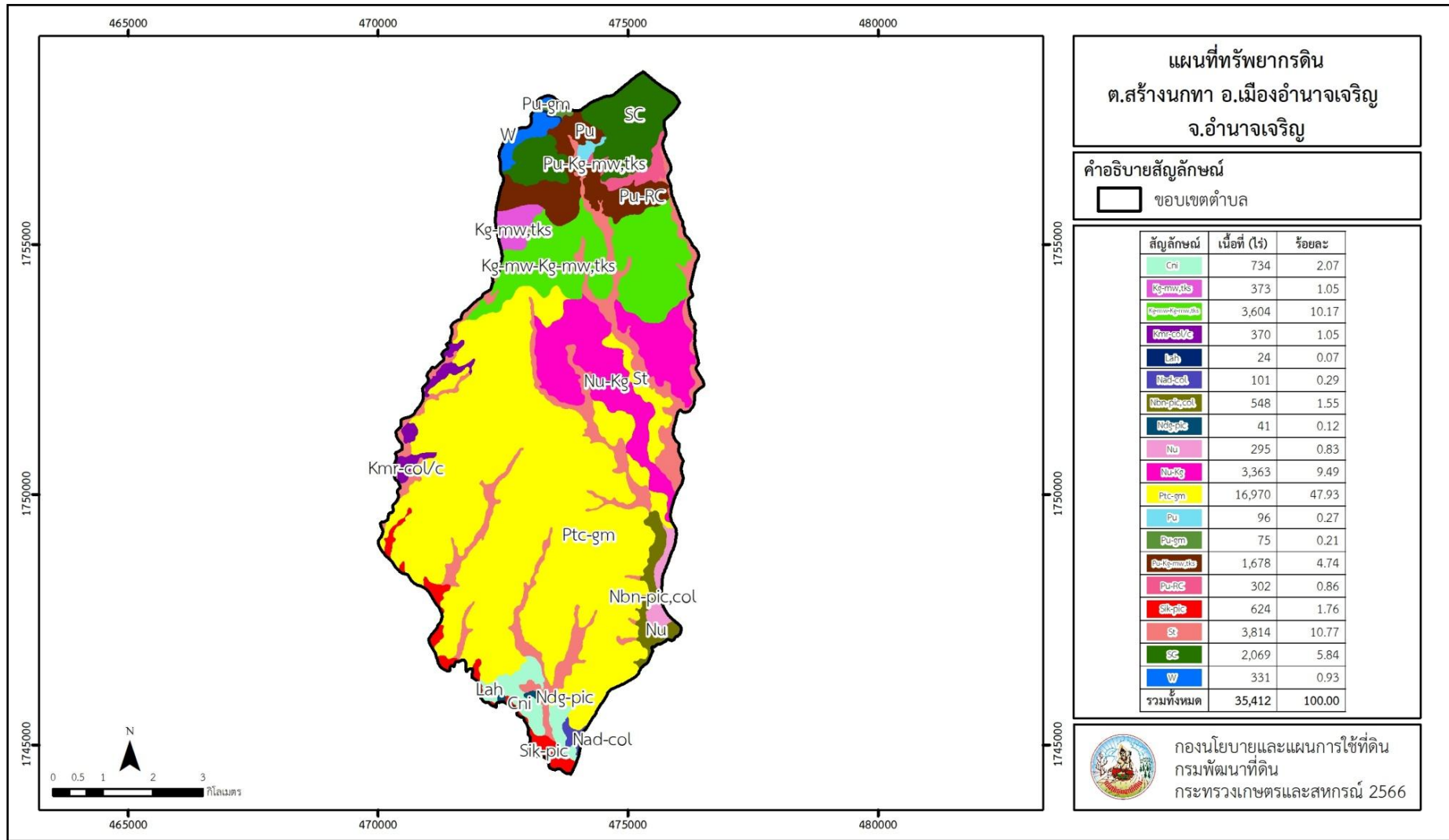
หมายเหตุ: 1.* หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลสร้างนงทา คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำทางการเกษตร
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) ดินทราย
- 4) ดินตื้น
- 5) ผลผลิตตกต่ำ

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลสร้างนงทา มีความต้องการ 12 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตรพร้อมระบบส่งน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
- 5) การสนับสนุนธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- 6) การสนับสนุนด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
- 7) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน
- 8) สนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- 9) สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสดและไถกลบตอซัง
- 10) ขุดลอกลำห้วย/แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร
- 11) สนับสนุนธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- 12) สนับสนุนศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน/จุดเรียนรู้ในชุมชน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.2) ขาดแคลนน้ำทำการเกษตร
- 1.3) ราคาผลผลิตตกต่ำ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.3) จัดหาแหล่งน้ำทางการเกษตร

2.4) ปรับเปลี่ยนการผลิต

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) หนี้สินครัวเรือน
- 3.5) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 3.6) ราคาข้าวตกต่ำ

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอนและไม่เพียงพอในการเก็บกักน้ำ
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต
- 4.4) ดินชั้น เหมาะกับการทำการเกษตรบางประเภท
- 4.5) ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

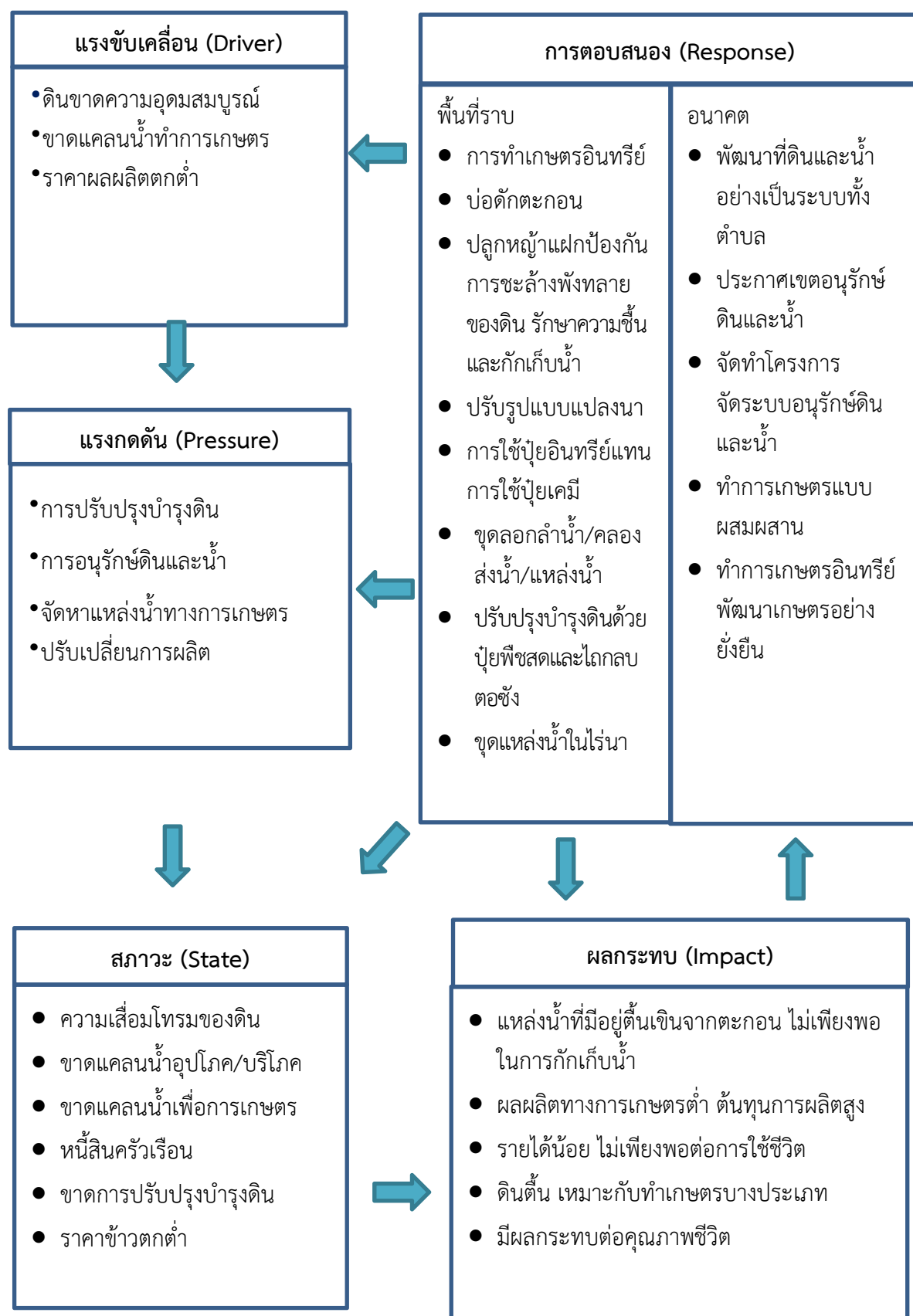
อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ราบ

- 5.1) การทำเกษตรอินทรีย์
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.4) ปรับรูปแบบแปลงนา
- 5.5) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี
- 5.6) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.7) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดและไถกลบตอซัง
- 5.8) ขุดแหล่งน้ำในไร่นา

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) จัดทำโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (4) ทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- (5) ทำการเกษตรอินทรีย์ พัฒนาอย่างยั่งยืน
(แสดงดังรูปที่ 4-1)

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายนและเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ 105 ข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 และ กข 15
- 2) ข้าวนาปี-ถั่วพรีา เกษตรกรปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และปลูกถั่วพรีาหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเมษายน
- 3) ข้าวนาปี-แตงโม เกษตรกรปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และปลูกแตงโมหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเมษายน
- 4) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ ข้าวโพดฝักสด พริก คะน้า กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี กะเพรา โหระพา และผักสลัด ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเมษายน
- 5) มันสำปะหลัง เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน
- 6) อ้อย เกษตรกรปลูกอ้อยระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ซึ่งมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-12 เดือน เก็บผลผลิตได้ 2-3 ปี
- 7) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส และปาล์มน้ำมัน
- 8) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ แก้วมังกร ลำไย และไม้ผลผสม (แสดงดังรูปที่ 4-2)

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบ												
1. ข้าว												
2. ข้าว+ถั่วพรีา												
3. ข้าว+แตงโม												
4. ข้าว+พืชผัก												
5. มันสำปะหลัง												
6. อ้อย												
7. ไม้ยืนต้น												
8. ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำณ ไทรพิง, 2542) (แสดงดังตารางที่ 5-1)

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน 2566

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา อ้อย และยูคาลิปตัส

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ (แสดงดังตารางที่ 5-2)

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ยางพารา	อ้อย	ยูคาลิปตัส
Cni-lA	S2ons	N	S3o	S2ons	N
Kg-mw,tkS-lsB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2on
Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2on
Kg-mw-Kg-mw,tkS-lsB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2on
Kmr-col/c-slA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2on
Lah-slA	S2on	N	S3o	S2ons	N
Nad-col-lsA/csub	S2ons	N	S3o	S2ons	N
Nbn-pic,col-slA	S2s	N	S3o	S2os	N
Ndg-pic-lsB	S2ewos	N	S3o	S2os	N
Nu-Kg-lsA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2n
Nu-Kg-lsB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2n
Nu-lsA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2n
Nu-lsB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2n
Ptc-gm-slA/b	S2ons	N	S3o	S2ons	N
Ptc-gm-slB/b	S2ewons	N	S3o	S2ons	N
Pu-gm-slA/b	S2on	N	S3o	S2ons	N
Pu-Kg-mw,tkS-lsB	S2ewon	S2on	S2on	S2ons	S2on
Pu-Kg-mw,tkS-lsB*	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2on
Pu-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n
Pu-slB*		S2ns	S2ns	S2ns	S2n
Pu-slC-RC	S3ewo	S2en	S2n	S2ens	S2n
Pu-slC-RC*		S2ens	S2ns	S2ens	S2n
Sik-pic-silA	S2s	N	S3o	S2os	N
St-slA	S2s	N	S3o	S2os	N
SC	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน 2566

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี พ.ศ.2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (แสดงดังตารางที่ 6-1 และแสดงดังรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ เขตวนอุทยานภูสิงห์-ภูผาผึ้ง และป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 763 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.15 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 722 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.04 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเขื่อนโขดงกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 27,250 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 76.95 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดที่ตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 357 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ถั่วพราง แตงโม เป็นต้น

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา และยูคาลิปตัส

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 2,551 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.20 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ถั่วพริก แตงโม เป็นต้น

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ แก้วมังกร และลำไย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 165 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน และไม้ปลูกเพื่อการค้า

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 115 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.32 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 3,880 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 10.96 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ แก้วมังกร และลำไย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน และไม้ปลูกเพื่อการค้า

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 134 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการ

เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้นรวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 17,367 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 49.04 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 126 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ แก้วมังกร และลำไย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 1,037 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.93 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน และไม้ปลูกเพื่อการค้า

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1,364 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.85 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส และดาวเรือง

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ และหญ้าแพงโกล่า

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,728 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.70 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,682 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.57 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 388 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 95 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.83 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 2,868 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.10 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองเก่า ที่ทิ้งขยะ บ่อขุดเก่า ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ที่หินโผล่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,415 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.00 ของพื้นที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	1 เขตป่าไม้	763.00	2.15
1100	1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	722.00	2.04
1300	3) เขตพื้นฟูธรรมชาติ	41.00	0.12
	2 เขตเกษตรกรรม	27,250	76.95
	1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี	386	1.09
2110	(1) เขตทำนา	357	1.01
2130	(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	5	0.01
2140	(4) เขตปลูกพืชไร่	24	0.07
	2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	6,896	19.47
	(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)		
2211	- เขตทำนา	2,551	7.20
2212	- เขตปลูกไม้ผล	7	0.02
2213	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	165	0.47
2214	- เขตปลูกพืชไร่	115	0.32
	(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
2221	- เขตทำนา	3,880	10.96
2222	- เขตปลูกไม้ผล	3	0.01
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	41	0.12
2224	- เขตปลูกพืชไร่	134	0.38
	3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	19,918	56.25
2310	(1) เขตทำนา	17,367	49.04
2320	(2) เขตปลูกไม้ผล	126	0.36
2330	(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,037	2.93
2340	(4) เขตปลูกพืชไร่	1,364	3.85
2350	(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	24	0.07
2400	4) เขตประมง	5	0.01
	5) เขตปศุสัตว์	45	0.13
2510	(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	19	0.05
2520	(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	26	0.07

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

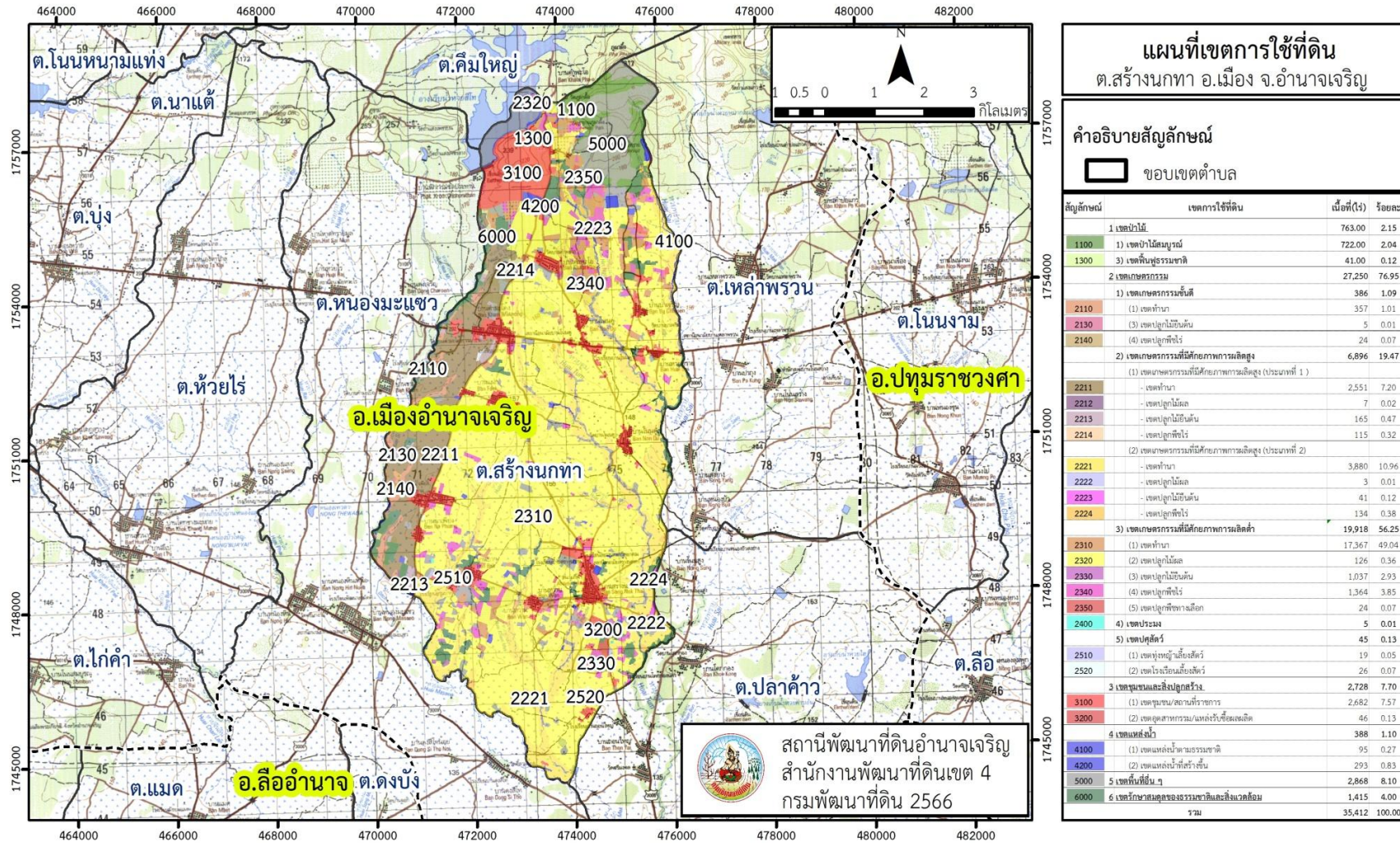
สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,728	7.70
3100	(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,682	7.57
3200	(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	46	0.13
4	เขตแหล่งน้ำ	388	1.10
4100	(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	95	0.27
4200	(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	293	0.83
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	2,868	8.10
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,415	4.00
	รวม	35,412	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน 2566

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา เพื่อมีมติ ให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยง สู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนด ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ ดำเนินการ (แสดงดังตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา การปรับปรุงบำรุงดิน/ดินทรายจัด/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดินประจำตำบล
- (11) ส่งเสริมการทำเกษตรแบบอินทรีย์/เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS

2) การบริหารจัดการน้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) โครงการระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) โครงการพัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม

Agri-Map

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (แสดงดังตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ)

(2) จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอำนาจเจริญ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ)

(2) จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

(5) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอำนาจเจริญ)

(2) ส่งเสริม/สนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดอำนาจเจริญ)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดอำนาจเจริญ)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลสร้างนกทา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลสร้างนกทา ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน และขาดธาตุอาหารในดิน ได้แก่ ดินทราย และดินตื้น (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ลำห้วยธรรมชาติตื้นเขิน คลองส่งน้ำในตำบลและสระกักเก็บน้ำไม่มีน้ำกักเก็บตลอดปี และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและมีต้นทุนการผลิตสูง ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชน ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินตำบลสร้างนกทานั้น พบปัญหา คือ “ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากเป็นดินทราย” การชะล้างพังทลายของดินนับเป็นปัญหารุนแรงในพื้นที่ทำการเกษตรที่มีลักษณะพื้นที่ลุ่ม ดอน การชะล้างพังทลายของดินจะเริ่มเกิดขึ้นรุนแรงในพื้นที่ที่มีความลาดชันตั้งแต่ 5 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป โดยเฉพาะในพื้นที่ปลูกพืชที่ไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมเกิดการสูญเสียหน้าดิน สมบัติทางเคมีและกายภาพของดินเสื่อมลงกลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรมที่ไม่สามารถเพาะปลูกพืชได้ นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น แม่น้ำ ลำธาร และอ่างเก็บน้ำชลประทานตื้นเขิน ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ธาตุโพแทสเซียมและฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืชอยู่ในเกณฑ์ต่ำถึงต่ำมาก ความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและแลกเปลี่ยนธาตุอาหารต่ำมาก เมื่อมีการใส่ปุ๋ยเคมีลงไปทำให้เกิดการสูญเสียไปจากดินได้ง่าย ทำให้มีการตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีของพืชน้อย นอกจากนี้ยังมีลักษณะดินเป็น “ดินตื้น” มีชั้นลูกรังก้อนกรวดหรือเศษหินปะปน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการซึมน้ำของรากพืชและการไถพรวนและการเกษตรกรรมอื่น ๆ ความสามารถในการดูดซับน้ำและธาตุอาหารต่ำ เนื้อดินเหนียวมีน้อยทำให้เกาะยึดตัวของเม็ดดินไม่ดีเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตพืช ผลผลิตที่ได้มีปริมาณและคุณภาพในระดับต่ำ รวมทั้งการปลูกพืชติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดินหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงโดยการประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ตำบลสร้างนกทา ส่วนใหญ่มีพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อย จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเฉพาะ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้นรวมถึงการป้องกันระบบนิเวศไม่ให้เสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ในเขตนี้

จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายในเขตการใช้ที่ดินของตำบลสร้างนกทา ซึ่งมีเนื้อที่รวม 35,412 ไร่ นั้นพบว่า ระดับการสูญเสียของดินในระดับที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปีประมาณ 33,412 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.38 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่ปานกลาง 2-5 ตัน/ไร่/ปีประมาณ 527 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.49 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปีประมาณ 601 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรงมาก 15-20 ตัน/ไร่/ปีประมาณ 388 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.09 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรงมากที่สุด 20 > ตัน/ไร่/ปีประมาณ 475 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.34 ของพื้นที่ตำบล (แสดงดังรูปที่ 7-1)

ประเด็นหลักจากข้อเสนอแนะแก้ไขปัญหาเรื่องปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน จะสรุปได้ 15 ประการ คือ (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/ เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (6) การรณรงค์ไถกลบตอซังพืชเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน (7) การจัดหาปุ๋ยโคโลไมท์ (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด (9) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (10) จัดทำโครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร เพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map) (11) เลือกชนิดพืชปลูกและมีการจัดการที่เหมาะสม (12) มีการเกษตรกรรมที่เหมาะสม (13) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยคอก หรือปลูกพืชตระกูลถั่วแล้วไถกลบ เพื่อเพิ่มความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารและน้ำให้แกดิน และใช้ปุ๋ยเคมีร่วมด้วยตามความเหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูก (14) การจัดการน้ำที่เหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำให้พอเพียงกับการเพาะปลูก และมีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้น้ำแบบหยดและใช้วัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันการระเหยของน้ำและเก็บรักษาความชื้นในดิน และ (15) พื้นที่ที่มีความลาดชันควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ปลูกพืชคลุมดิน เช่น หญ้ารูซี่ กระจดิน ถั่วฮามาต้า ถั่วมะแฮะ แคลฝรั่ง โดยปลูกสลับกับแถวพืชหลักที่ปลูกเพื่อลดการชะล้างพังทลายของดินหรือปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น

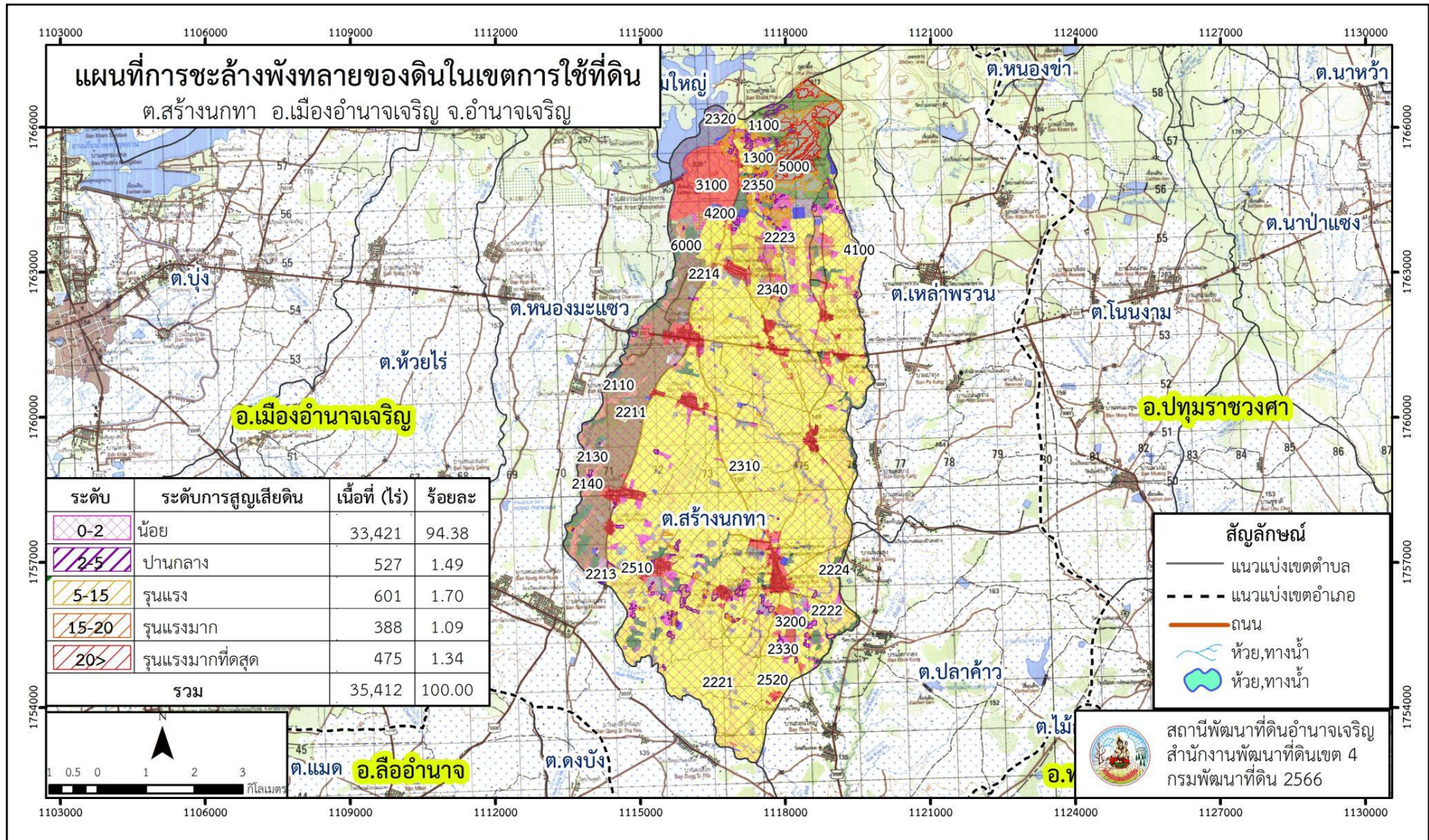
ในกรณีของการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตรในปัจจุบัน ปัญหาที่สำคัญคือความแห้งแล้ง ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้น การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น การทำเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วงจนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 16 หมู่บ้านในตำบลสร้างนกทาที่เร่งด่วน คือ “การจัดการแหล่งน้ำ” โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอแนะแก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (3) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะที่ตื้นเขิน (4) โครงการขุดเจาะน้ำบาดาล (5) การเพิ่มแหล่งน้ำด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และ (6) ระบบส่งน้ำเพื่อการเกษตร

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 6 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลสร้างนกทาได้โดยสิ้นเชิง การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน การขุดเจาะน้ำบาดาล และใช้ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อส่งน้ำทางการเกษตร สามารถสร้างเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำได้โดยสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้”

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

รูปภาพที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 24,155 ไร่	1.การปรับปรุงบำรุงดิน	
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,637 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	175,000
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 136 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	414,000
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,248 ไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	37,500
5. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 19 ไร่	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	125,000
6. เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 5 ไร่	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	200,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโคโลไมท์	136,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	7,500
	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	160,000
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,442,000
	2.2 โครงการระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์	1,875,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ Agri-map	2,500,000
	4. อื่น ๆ	
	4.1 การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน	22,400
	4.2 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS	50,000
	4.3 การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน	40,000
	รวม	7,784,400

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 24,155 ไร่</p> <p>1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 1,637 ไร่</p> <p>1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 136 ไร่</p> <p>1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,248 ไร่</p>	<p>การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) <p>การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	<ul style="list-style-type: none">7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด)11) โครงการศึกษาภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด)16) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่17) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม18) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด)19) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 45 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 5 ไร่	<ol style="list-style-type: none">1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง)2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง)3) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)4) โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาน้ำจืด (กรมประมง/ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์ปลาน้ำจืด)5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)6) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 388 ไร่	<ol style="list-style-type: none">1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน)2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน)3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน)6) โครงการการขุดเจาะน้ำบาดาลพร้อมติดตั้งระบบพลังแสงอาทิตย์ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล/กรมชลประทาน)7) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำ (กรมชลประทาน)8) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	3	5	5	5	5	23	54,000	90,000	90,000	90,000	90,000	414,000	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	500	500	500	500	500	2,500	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	0	1	1	1	1	4	-	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	0	20	20	20	20	80	-	34,000	34,000	34,000	34,000	136,000	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1.8 การรณรงค์เฝ้าระวังดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน แปลงละ 50 ไร่	แปลง	0	2	2	2	2	8	-	40,000	40,000	40,000	40,000	160,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	2.การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	23	17	10	10	10	50	473,800	350,200	206,000	206,000	206,000	1,442,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.2 โครงการระบบสูบน้ำ ด้วยพลังงานแสงอาทิตย์	จุด	5	5	5	5	5	25	375,000	375,000	375,000	375,000	375,000	1,875,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตทำนา/เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
เขตนาข้าว	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ Agri-map	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	2,500,000	พด.
	4. อื่น ๆ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม , พื้นที่แหล่งน้ำ	การยกระดับการพัฒนา หมอดินอาสาเพื่อมีส่วน ร่วมและศูนย์ปฏิบัติการ พัฒนาที่ดิน	ราย	-	16	16	16	16	64	-	5,600	5,600	5,600	5,600	22,400	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม , พื้นที่แหล่งน้ำ	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ด้วยระบบ การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม , พื้นที่แหล่งน้ำ	การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้าน การพัฒนาที่ดิน	ศูนย์		1	1	1	1	4		10,000	10,000	10,000	10,000	40,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2536-2565 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **ข้อมูลการใช้ที่ดิน จังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2566**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **ข้อมูลเขตการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **ข้อมูลทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำพยานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **พยานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นสิริ และคำรณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ. 2566. **ข้อมูลการชะล้างพังทลายของดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค-สวทช.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2566. **ภาพรวมคนจนในปี 2566 ต.สร้างนกทา อ.เมืองอำนาจเจริญ จ.อำนาจเจริญ.** แหล่งที่มา: <https://www.tpmap.in.th/2566/370106>. 1 พฤษภาคม 2566
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบล ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565).** แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 พฤษภาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา. 2566. **วิสัยทัศน์ของตำบล.** แหล่งที่มา: <https://www.srangnoktha.go.th/index/?page=article7642>. 1 พฤษภาคม 2566
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries.** Mandaluyong City, Philippines.
- FAO. 1974. **Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework.** National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.
- NRC. 1975. **Land Use Planning.** The National Academics of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington. D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

คณะผู้จัดทำ

นางสาวนตนาภา คุณพันธ์	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ
นายชววิทย์ พึ่งพรหม	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
ว่าที่ร้อยตรี ศิริศักดิ์ จำลองสอง	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
นางสาวทัศนีย์ บุญเกล้า	นักวิชาการเกษตร
นายณัฐพล คำศรีสุข	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์
นายลิขิต มาลี	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย
นางสาวญาณิศา สุธรรมมา	เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ

คณะผู้ให้ข้อมูล

นายชลิท เพ็ญฟู	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา
นายจันท์ดี เอกศรี	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างนกทา
จำเอกพัลลภ บุญเสรีฐ	หัวหน้าสำนักปลัด
นางอภิญา นิวทอง	ผู้อำนวยการกองคลัง
นายบุญญพัฒน์ ชูแก้ว	รองปลัด อบต.สร้างนกทา
นายสะอาด คำผาลา	รองประธานสภาฯ อบต.
นายสมพงษ์ มหาโยธี	เลขาธิการสภาฯ อบต.
นายเชิดศักดิ์ พสุมาตร	สมาชิกสภาฯ อบต.
นายมานัด โชคบัณฑิต	สมาชิกสภาฯ อบต.
นายฐิติพันธ์ แสนสมัครธนพร	สมาชิกสภาฯ อบต.
นายสุรศักดิ์ บุญหาญ	สมาชิกสภาฯ อบต.
สอ.เกียรติกุล มาตขาว	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวพิมพ์ใจ มุขธรรม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางวิลาวัลย์ ไชยวงษ์	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
นางสาวณัฐรดา ศรีแก้ว	นักวิชาการพัสดุชำนาญการ
นายอำนาจ โคตรอาษา	เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ปฏิบัติงาน
นางสาวอิสริยาภรณ์ พรหมนาม	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
นางอัญชลี เห็นสม	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ
นางประภัสสร บุญเรือง	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัสดุ
นางสาวชวนชม นามแสน	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ
นางสาววันเพ็ญ ปรี้อทอง	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้
นางธัญญรัตน์ ปาทอง	คณงานทั่วไป (ปฏิบัติงานการเกษตร)
นางสาวชลธิชา มั่นคง	คณงานทั่วไป (ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน)

คณะผู้ให้ข้อมูล

นายพิกุล ป้องเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.1
นายสุริยา มั่นคง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.2
นายบุญเพ็ง ประจวบสุข	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ม.2
นายธงไชย ผูกจิตร	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ม.3
นางจันทา แผ่นทอง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.9
นายจรรยา จันทสาร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.11
นายเตรียม แก้วกนก	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ม.12
นายเฉลิม แสงรุ่ง	หมอดินอาสาประจำตำบลสร้างนกทา
นายวิชิต อุปรีมาตร	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

สำนักงานพัฒนาที่ดินอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
524 ม. 4 ต.บุ่ง อ.เมืองอำนาจเจริญ จ.อำนาจเจริญ 37000
โทร. 045-452-886